

Redegørelse om udfordringer med patienter hidrørende fra
Udrejsecenter Kærshovedgård

Opdateret den 10. marts 2020

Udfordringer ift. Udrejsecenter Kærshovedgård – baggrunden for redegørelsen

Psykiatrien i Region Midtjylland oplever en øget udfordring ift. psykiatriske patienter, der opholder sig på Udrejsecenter Kærshovedgård. Dette er blevet særligt tydeligt efter en skærpelse af udlændingeloven den 1. juni 2019. Udfordringen består dels af et øget antal patienter i varetægtssurrogat og med behandlingsdom, dels af disse patienters adfærd.

Dato 22-11-2019

Hans Salling Petersen/

Maria Benner

Tel. +4529388342

hans.petersen@ps.rm.dk

1-30-74-60-19

Side 1

Denne redegørelse afdækker den aktuelle status på psykiatriens udfordringer ift. Udrejsecenter Kærshovedgård pr. 9. marts 2020.

Kort om Udrejsecenter Kærshovedgård

Udrejsecenter Kærshovedgård drives af Kriminalforsorgen og huser

- afviste asylansøgere, som ikke ønsker at rejse hjem
- udviste kriminelle, som har udstået deres straf, men hvis hjemland ikke ønsker at samarbejde om at få dem sendt hjem
- personer på tålt ophold, som har begået kriminalitet, men som ikke kan sendes hjem på grund af sikkerhedssituationen i deres hjemland.

Beboerne er ikke frihedsberøvede, og kan derfor frit komme og gå. De vil dog som udgangspunkt være underlagt opholdspligt, hvorefter de har pligt til at bo og overnatte på centret.

Beboerne har ikke et egentlig tilknytningsforhold til en kommune, og dermed er al støtte afhængig af de begrænsede ressourcer Røde Kors har fået midler til.

Udrejsecenter Kærshovedgård har eksisteret siden 2016, og blev etableret af den daværende regering som et led i at styrke indsatsen omkring en hurtig og effektiv udsendelse af udlændinge uden lovligt ophold i Danmark og tilskyndelsen af disse personer til udrejse. Inden etableringen var Kærshovedgård et åbent fængsel.

Udover Udrejsecenter Kærshovedgård findes også Udrejsecenter Sjælsmark i Nordsjælland.

Kort om lovgivningen

Den 1. juni 2019 trådte en ændring af udlændingeloven i kraft. Her kom der en skærpelse af straffen (dog ikke for de afviste asylansøgere) for overtrædelse af opholds-, underretnings-, og meldepligterne¹. Der skal nu meget få overtrædelser af pligterne til, at der udløses en frihedsstraf.

Konkret er straffen for seks overtrædelser nu fængsel i 40 dage. En fængselsstraf af denne længde giver grundlag for varetægtsfængsling (hvilket sker efter anholdelse og typisk varer indtil sagen kan komme for domstolene). Dette betyder f.eks. at en udlænding, der er pålagt alle tre pligter, og som i to dage ikke har opfyldt pligterne, vil kunne varetægtsfængsles. Varetægtsfængslingens længde afhænger som hovedregel af, hvornår sagen kan komme for domstolene. Affødt heraf er der et øget sagsbehandlingspres på både politi, anklagemyndighed, domstole og kriminalforsorgen.

For de udlændinge der er psykisk syge, og som ikke kan være i et arresthus indtil deres sag kan komme for domstolene, vil der ske fængsling i varetægtssurrogat på en psykiatrisk afdeling. Varetægtssurrogatfængslingens længde afhænger lige som ved den almindelige varetægtsfængsling som hovedregel af, hvornår sagen kan komme for domstolene. Der vil ved strafudmålingen ved disse personer ofte være tale om en behandlingsdom i stedet for en fængselsstraf, hvorefter patienten får et forløb i psykiatrien. Da flere af udlændingene på Udrejsecenter Kærshovedgård er psykisk syge, oplever psykiatrien – særligt i Regionspsykiatrien Vest – ligesom de øvrige involverede myndigheder også et øget pres som følge af den ændrede lovgivning.

Konkrete udfordringer for psykiatrien

Patienter fra Udrejsecenter Kærshovedgård er en relativt ny patienttype i psykiatrien. Her ser man både de patienter der er fængslet i varetægtssurrogat, ligesom man håndterer de behandlingsdømte, der kan være indlagt til behandling eller have et ambulant forløb. Både patienttypens antal og visse af disses adfærd er ikke afpasset til en almindelig psykiatrisk afdeling. En del af de indlagte udlændinge fra Udrejsecenter Kærshovedgård opleves at fylde meget i psykiatrien pga. deres ageren. Herunder ses der voldsom og chikanøs adfærd, hvilken skaber utryghed og frygt ved både medpatienter og personale.

Det er desværre ikke muligt at trække data på hvilke patienter, der stammer fra Udrejsecenter Kærshovedgård grundet registreringsmæssige mangler, da ikke alle patienter har et egentligt CPR-nr. En stor del har konstruerede CPR-numre, hvor de sidste fire cifre er udskiftet med bogstaver. Disse kan ikke bruges i sundhedsvæsenets EPJ-systemer, hvorfor patienterne her indskrives med et erstatningsnummer. Da der ikke er entydig sammenhæng mellem det konstruerede CPR-nr. og erstatningsnummeret, er det vanskeligt

¹ **Opholdspligt** betyder, at udlændingen skal bo på Kærshovedgård, og overnatte der hver nat. **Meldepligt** betyder, at udlændingen skal møde hos politiet (f.eks. på Kærshovedgård) på bestemte tidspunkter. **Underretningspligt** betyder, at udlændingen skal give underretning til Kriminalforsorgen, hvis vedkommende om natten opholder sig uden for Kærshovedgård.

entydigt at identificere den enkelte patients forløb.

I stedet for et decideret datatræk, er der lavet en manuel tværsnitsundersøgelse, hvoraf det fremgår, hvor mange patienter fra Kærshovedgård, som opholdt sig i psykiatrien på fire givne datoer:

Tværsnitsundersøgelse: Antal udlændinge fra Kærshovedgård indlagt i psykiatrien

Dato	Varetægtssurrogat	Behandlingsdom	I alt
14/11 2019	5	2	7
14/9 2019	1	1	2
14/7 2019	1	1	2

Der ses umiddelbart en stigende tendens efter skærpsen af udlændingeloven, og det er antagelsen, at patienttypen og de afledte problematikker, vil være en faktor i psykiatrien fremadrettet. Denne formodning er blevet bekræftet ved et møde den 20. november 2019 med øvrige aktører omkring Udrejsecenter Kærshovedgård, hvor Midt- og Vestjyllands Politi fortalte om en stor stigning i antal anholdelser af udlændinge fra Kærshovedgård – en stigning, der ikke umiddelbart vurderes at ville aftage.

Den 9. marts 2020 har Regionspsykiatrien Vest orienteret om, at man aktuelt har fire patienter med tilknytning til Kærshovedgård. Derudover er én patient overflyttet til Retspsykiatrisk Afdeling i AUH Psykiatrien.

Samarbejde med andre involverede parter

Psykiatrien er blot én af mange aktører omkring beboerne på Udrejsecenter Kærshovedgård:

- Kriminalforsorgen: Har ansvaret for at drive Udrejsecenter Kærshovedgård i Region Midtjylland og Udrejsecenter Sjælsmark i Region Sjælland.
- Politiet: Anholder og vurderer, hvor mange overtrædelser beboerne har begået.
- Anklagemyndigheden: Vurderer, om der skal rejses tiltale, og fører sagen mod den tiltalte. Deltager bl.a. i grundlovsforhør og kan bringe en sag for retten igen, hvis det lægefagligt vurderes, at en varetægtssurrogatfængslet borger ikke (længere) hører hjemme på en psykiatrisk afdeling.
- Røde Kors: Driver Sundhedsklinikken på Kærshovedgård
- Psykiatrien: Behandler beboere fra Kærshovedgård, der er fængslet i varetægtssurrogat, ligesom man håndterer de behandlingsdømte, der kan være indlagt til behandling eller have et ambulant forløb. Har endvidere etableret et samarbejde med Sundhedsklinikken
- Andre regioner: Kærshovedgård er ét af to udrejsecentre i Danmark. De øvrige regioner vil kunne bidrage til at håndtere nogle få patienter, således at Region Midtjylland ikke belastes uforholdsmæssigt hårdt, fordi centeret er placeret her.

Der blev den 20. november 2019 afholdt et møde med deltagelse af psykiatri- og socialledelsen, Kriminalforsorgen, politiet og anklagemyndighed ved Midt- og Vestjyllands Politi, Udrejsecenter Kærshovedgård og Røde Kors (der driver en sundhedsklinik på Kærshovedgård). Ydermere blev der den 3. februar 2020 afholdt et møde, hvor der blev samlet op på de gensidige udfordringer, som der opleves fra alle parterne, der er involveret.

Møderne har været præget af en gensidig forståelse for de udfordringer, der for alle parter opleves omkring Udrejsecenter Kærshovedgård. Kærshovedgård har en landsfunktion for

udlændinge, der er udvist ved dom samt udlændinge på tålt ophold. Forventningen er således, at der vil være en øget koncentration af psykiatriske patienter med en retslig foranstaltning på Kærshovedgård. Herunder patienter som flyttes til Kærshovedgård og dermed Region Midtjylland som følge af en udvisningsdom. På møderne har der fra alle parter været et tydeligt fælles ønske om at hjælpes ad med at håndtere udfordringerne.

To af de udfordringer der konkret skulle arbejdes videre med, var dels en afklaring af psykiatriens muligheder for at bidrage med speciallægevurdering i arresten inden grundlovsforhør, dels om de psykiatriske patienter automatisk kan klassificeres som 'omsorgsbeboere', idet dette udløser en højere normering omkring patienten i Sundhedsklinikken på Kærshovedgård.

Psykiatriens muligheder for at bidrage med speciallægevurdering i arresten inden grundlovsforhør

Baggrund for problematikken

Når en dommer træffer afgørelse om, at der skal ske fængsling i varetægtssurrogat på en psykiatrisk afdeling, foreligger der en lægelig vurdering af patienten. Den lægelige vurdering sker oftest i arresten på baggrund af personens adfærd - og den foretages altid inden for 24 timer efter anholdelsen (hvor sagen skal for domstolene i et grundlovsforhør). Det er som udgangspunkt ikke en speciallæge i psykiatri, der forestår denne.

Nogle gange sker der varetægtssurrogatfængslinger, hvor psykiatrien efterfølgende vurderer, at vedkommende ikke hører hjemme på en psykiatrisk afdeling. Her skal psykiatrien hurtigst muligt tage kontakt til anklagemyndigheden, der så bringer sagen videre til domstolene, så der kan ske overførsel til en arrest. Denne beslutning kan alene træffes af en dommer.

Såfremt psykiatrien kan forestå den lægelige vurdering i arresten inden grundlovsforhøret, vil man muligvis kunne undgå fejlagtige varetægtssurrogatfængslinger og eventuelle efterfølgende tilbageførsler til arresten.

Håndtering fremadrettet

Der er ikke umiddelbart mulighed for, at psykiatrien kan bidrage med en speciallægevurdering i arresten inden grundlovsforhør.

Det er blevet afdækket, at anholdte fra Kærshovedgård stort set ikke befinder sig i arresten, inden der sker grundlovsforhør ved en dommer. Som oftest anholdes de ved 9-tiden, og grundlovsforhørene afholdes omkring kl. 11.

Regionspsykiatrien Vest har af ressourcemæssige hensyn ikke mulighed for at have en speciallæge til rådighed, der kan sendes til arresten inden for dette meget korte tidsrum.

I forlængelse af at der ikke inden for de nuværende rammer er mulighed for, at forestå en lægelig vurdering i arresten inden grundlovsforhøret, er det blevet undersøgt, hvorvidt der kunne være et fast udgangspunkt, hvorefter en arrestant altid startede sin varetægtsfængsling i arresten. Dette er afvist af anklagemyndigheden, idet det uden undtagelse vil være dommerens beslutning (efter afholdt grundlovsforhør), hvor arrestanten skal placeres.

Psykiatriens mulighed er derfor fremadrettet fortsat at være særdeles opmærksomme på, om en varetægtssurrogatfængslet reelt ikke hører hjemme på en psykiatrisk afdeling, og herefter tage kontakt til anklagemyndigheden.

Registrering som omsorgsbeboer og styrket samarbejde mellem Psykiatrien og Kærshovedgård/Sundhedsklinikken

Baggrund for problematikken

Sundhedsklinikken står for sundhedsindsatsen på Kærshovedgård. Der har været udtrykt et ønske om, hvorvidt de psykiatriske patienter automatisk kan klassificeres som 'omsorgsbeboere', idet dette udløser en højere normering omkring patienten i Sundhedsklinikken på Kærshovedgård. Dette vil give psykiatrien bedre muligheder for at indgå i et samarbejde, der kan støtte op om patienterne og dermed forebygge indlæggelse.

Håndtering fremadrettet

Sundhedsklinikken kan først søge om, at patienten regnes som omsorgsbeboer, når de bor på Kærshovedgård. Registreringen som omsorgsbeboer udløser lidt mere økonomi, men disse patienter har også behov for mere behandling, støtte mv. Det vil være en fordel, hvis Psykiatrien og Sundhedsklinikken i fællesskab kan løfte niveauet ved f.eks. mere opsøgende og daglig kontakt til omsorgsbeboerne for at vurdere den psykiske tilstand. Herunder kan det overvejes, om der skal laves fælles stuegang.

Indtil videre er der aftalt følgende konkrete initiativer:

- at Sundhedsklinikken gerne må kontakte Psykiatrien for en udtalelse/vurdering af behov for ekstra støtte, når der skal søges om, at patienten skal registreres som omsorgsbeboer.
- at Psykiatrien og Sundhedsklinikken gennem ajourføring og supplerung i koordinationsplanerne kan hjælpe hinanden med at søge om status som omsorgsbeboer. En ajourført koordinationsplan kan være nyttigt som grundlag til at søge om registrering som omsorgsbeboer.
- at Sundhedsklinikken/Kærshovedgård opfordres til at kontakte Psykiatrien ved konkrete udfordringer med de andre regioner – så tager Psykiatrien sagen videre.
- at der etableres undervisning i retspsykiatri, koordinationsplaner mv. Regionspsykiatrien Vest stiller med sygeplejersker, der kan undervise på fyraftensmøder. Regionspsykiatrien Vest har i forvejen to sygeplejersker, der kommer fast på Kærshovedgård, og der er stor tilfreds fra alle parter med det konkret personrettede samarbejde.

Samarbejde med andre regioner omkring håndteringen af patienter fra Kærshovedgård

Baggrund for problematikken

Med udgangspunkt i Kærshovedgårds status som landsfunktion har det været relevant at undersøge, om nogle af patienterne kan håndteres i andre regioner, således at Region Midtjylland ikke belastes uforholdsmæssigt. Derudover om der kan gøres noget landspolitisk for, hvordan psykiatrien bedst muligt kan løse behandlingsopgaven med særligt hårde kriminelle, som psykiatrien ikke er gearret til at håndtere.

Håndtering fremadrettet

Psykiatri- og socialledelsen har løftet problematikken omkring patienterne fra Kærshovedgård med de andre regionerne i psykiatrilædeskredsen. I den forbindelse har de andre regioner

Side 5

givet tilsagn om, at man gerne er behjælpelig med et par indlæggelser, hvis presset på Region Midtjylland bliver for stort.

Ydermere har psykiatrien løftet problematikken vedr. patienterne fra Kærshovedgård overfor Danske Regioner. Dette i forbindelse med Sundheds- og Ældreministeriets arbejde vedr. indlagte bandemedlemmer – og om denne drøftelse kunne gøres bredere, så den kom til at omhandle adfærd og konkrete problematikker knyttet op på patienter, som psykiatrien ikke er gearet til.